

Датум: 18.12.2014

ОДЛУКА

На Комисијата за жалби, при Советот за етика во Медиумите во Македонија
по претставката од госпоѓата Радмила Шекеринска за текстови објавени во он лајн медиумот „Курир“ со наслови: „Шекеринска ја кодоши Македонија кај непознат француски секретар со грчко потекло“ и „Со грчките дипломати, СДСМ продолжува да работи против Македонија“, од непознат автор, а објавени на 8 и 10 ноември 2014 година, и за првиот од нив, кој е пренесен во он лајн медиумите: Нетпрес, Прес24, Денешен, Фаланга и Вистина

ПРЕТСТАВКАТА Е ПРИФАТЕНА

Кодексот на новинарите на Македонија е прекршен во Членовите 1, 4, 10, 13 и 15

Член 1.

*„Новинарот има право на слободен пристап до сите извори на информирање што се од јавен интерес. Новинарот треба да објавува точни, проверени информации и нема да прикрива суштински податоци и да фалсификува документи.
До колку информацијата не може да се потврди, или станува збор за претпоставка, односно шпекулација, тоа треба да се каже и да се објави.
Точноста на информацијата треба да се провери колку што е тоа можно.“*

Член 4.

Новинарот ќе го назначи изворот на информациите, но ако изворот бара да остане анонимен, новинарот ќе го заштити.

Член 10.

„Новинарот нема свесно да создава ниту преработува информации што ги загрозуваат човековите права или слободи, нема да говори со јазикот на омразата и нема да поттикнува на насилство и дискриминација по која било основа (национална, верска, расна, полова, социјална, јазична, сексуална ориентација, политичка...).“

Член 13.

„Новинарот треба да прави разлика меѓу фактите и мислењата, меѓу веста и коментарот.“

Член 15.

Новинарот мора да ја негува културата на говорот и етиката. Неспособно со новинарската професија е непримерната комуникација со јавноста.

Комисијата за жалби при Советот за етика во медиумите во Македонија констатираше дека во споменатите текстови, без наведен автор, станува збор за грубо нарушување на петте члена од Кодексот на новинарите на Македонија. Конкретно, дека е нарушено начелото на проверка на податоците и точноста, кои се морални императиви на новинарството. Анонимниот новинар бил должен да ја провери информацијата од што е можно повеќе извори, а најмалку два меѓусебно неповрзани извора. Изборот на фактите мора да обезбеди објективна информација и согледување на сите значајни аспекти на темата за која се говори. Во случајов анонимниот новинар не обезбедил “втора страна”, односно дал можност на сите засегнати од новинарскиот производ да го кажат својот став. Ова особено што станува збор за случај кога новинарот изнесува тврдења, сомневања и обвинувања и има некој кој е предмет на напад и критика. Тоа во овој случај не е направено. Секако, новинарот може да процени дека непотврдена информација е од јавен интерес, и е должен е да ја објави, но со јасна назнака дека станува збор за непотврдена информација, а не да се повикува на „гласини кои кружат во политички круговии“ или „поранешни анализи на познавачите“. Новинарот, исто така, може да објави нешто за коешто нема баш докази, ама за кое има доволно индикатори дека е вистина, односно нешто за што постои основано сомневање. Основано сомневање подразбира презентирање на аргументи кои се разумни и кои се индикатор дека нешто е вистина, без да имаме конкретен доказ за вистинитоста. И во овој случај, такви разумни аргументи отсутвуваат.

Анонимниот автор не споменува никаков извор на информацијата која што ја пласира во јавноста со сите тврдења во неа. Тој треба да знае дека изворот на информацијата, по правило, треба да се идентификува, освен кога тоа може да влијае на неговата безбедност или безбедноста на трета страна.

Комисијата за жалби укажува дека етичкиот и професионалниот Кодекс на новинарите им налага посебна одговорност за јавно искажаниот збор. Нивните ставови се важни фактори во обликувањето на јавното мислење. Медиумот и новинарот не треба да објавуваат материјал (информација, слика, мислење, коментар, принт скринови) кој има за цел да шири непријателство или омраза, или ако постои голема веројатност дека објавениот материјал ќе предизвика непријателство или омраза спрема некого, поради неговата раса, етничка припадност, пол, вера, политичка припадност, сексуална ориентација, физички недостаток итн.

Расправајќи по текстовите Комисијата за жалби нагласи дека новинарите имаат право на свое мислење, став и вредносен суд, но не смеат сопственото мислење да го камуфлираат како факти. А тоа во нив не е направено. Не е јасно разграничено што се факти и информации, а што коментар, претпоставка или став на анонимниот автор за да се одбегне дезинформирање и манипулирање со публиката. Исто така не се прави разлика меѓу државата и власта.

Комисијата констатираше дека првата информација објавена во „Куир“ е преземена во целост или е делумно парафразирана од другите медиуми.

Конечно Комисијата утврди дека во текстовите авторот не ги негува културата на говорот и етиката.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ

До Комисијата за жалби се обрати госпоѓата Радмила Шекеринска во врска со неколку текста објавени во он лајн медиумите: Куир, Нетпрес, Прес24, Денешен, Фаланга и Вистина во периодот помеѓу 8 и 10 ноември 2014 година. Таа даде линкови до сите објавени прилози.

Според Шекеринска станува збор за текстови кои не се потпишани од новинар и дека за сите нив е карактеристична идентичната содржина, фотографии и реченици (само во некои се цитира дека целосно е превземен текстот од „Куир“), како и суштинската пропагандистичка реченица: „Најголемата македонска опозициска партија продолжува со оцрнувањето на сопствената земја во меѓународни рамки“. Таа укажа и на некои констатации во текстовите кои, според неа, ги нарушуваат новинарските стандарди. Притоа ја дава за пример констатацијата дека „Шекеринска на средбата со францускиот политичар со грчко потекло ниту збор не изусти за опструкциите кои врз нашата земја ги прави Грција, ниту за нејзините блокади, ниту за уцените, ниту пак за кочењето на развојот на нашата земја кое се години наназад го спроведува јужниот сосед“, иако нема ниту извор, ниту потврда за таквата неточна информација.

Таа исто така го посочи и текстот во „Куир“ од 10 ноември со наслов: „Со грчките дипломати СДСМ продолжува да работи против Македонија“ во кој се изнесуваат тврдења, кои се граничат со лага, а во кој повторно се споменува нејзиното име. Според неа станува збор за „Непрофесионален текст кој има и соодветен наслов, а во него од грчки дипломати ни траг ни глас. Без извори, без аргументи. Во поткрепа на своите тврдења Шекеринска посочи уште неколку примери од текстот во „Куир“, кои, според неа, „заслужуваат“ да се најдат пред судот на јавноста.

Комисијата за жалби во согласност со Деловникот за работа побара одговор на претставката од Шекеринска од посочените он лајн медиуми, но не доби одговор од ниту еден од нив.

Комисијата за жалби во случајов ги разгледа споменатите текстови и донесе одлука дека во нив има кршење на Членовите 1, 4, 10 13 и 15 од Кодексот на новинарите на Македонија.

Комисијата за жалби сака да потсети на дел од принципите на однесување на новинарите од Декларацијата на Меѓународната федерација на новинарите IFJ Декларација:

Почитувањето на вистината и правото на јавноста за вистина е првата задача на новинарот.

Во согласност со оваа обврска, новинарот во секое време треба да ги брани принципите на слободата со чесно собирање и објавување на вести, и правото на фер коментар и критика.

Новинарот ќе известува само во согласност со фактите на кои тој / таа им го знае потеклото. Новинарот не смее да потисне (скрие) важни информации или да фалсификува документи.

Новинарот ќе користи само фер методи за да добие вести, фотографии и документи.

Новинарот ќе стори сè за да се исправи секоја објавена информација за која е утврдено дека е крајно неточна.

Новинарот ќе ја почитува професионалната тајна во однос на изворот на информацијата добиена во доверба.

Новинарот треба да биде свесен за опасноста од дискриминација поткрепена од страна на медиумите и ќе стори сè за да се избегне олеснување на таква дискриминација заснована, меѓу другото, врз раса, пол, сексуална ориентација, јазик, религија, политичко или друго мислење и национално или социјално потекло.

Новинарот ќе ги смета како сериозни професионални прекршоци следново: Плагијати; злонамерно лажно прикажување; клеветење, навреда, понижување, неосновани обвинувања; Прифаќање на мито во било која форма врз основа на публикација или необјавување.

Во работата на Комисијата за жалби учествуваа членовите Мирче Адамчевски, Беким Ајдини, Теофил Блажевски, Филип Ѓурчиновски, Мери Јордановска и Сефер Тахири.

Со почит,

Совет за етика во медиумите во Македонија

Претседател,

Мирче Адамчевски